

Lieta C-619/23

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 6. oktobris

Iesniedzējtiesa:

Administrativen sad Sofia-Oblast (Bulgārija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 21. septembris

Pieteicēji:

“Ronos” OOD

MA

TI

Atbildētāja:

Komisija za zashtita na konkurenciata (KZK)

Pamatlietas priekšmets

Iesniedzējtiesā izskatāmās lietas priekšmets ir *Komisija za zashtita na konkurenciata* [Konkurences aizsardzības komisija; turpmāk tekstā – “KZK”) lēmums, ar kuru tika konstatēts *Zakon za zashtita na konkurenciata* [Likuma par konkurences aizsardzību; turpmāk tekstā – “ZZK”) pārkāpums tāda sadarbības pienākuma neizpildes dēļ, kurš jāpilda, veicot inspekciju saskaņā ar šā likuma 50. pantu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu par Direktīvas (ES) 2019/1 3. un 6. panta, ņemot vērā LES 4. panta 2. punktu, interpretāciju

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Direktīvas (ES) 2019/1 6. pants, lasot to kopsakarā ar tās 3. pantu un ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ierobežo valsts konkurences iestādes pilnvaras, veicot inspekciju, pieklūt privātai sarakstei, kuras neaizskaramība ir garantēta dalībvalsts Konstitūcijā, ja nepastāv pašā Konstitūcijā paredzēti iemesli ierobežot tiesības uz sarakstes brīvību un konfidencialitāti?

2. Vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Direktīvas (ES) 2019/1 6. pants, lasot to kopsakarā ar tās 3. pantu un ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja valsts konkurences iestāde veic inspekciju, personai, kurai tiek pieprasīts sniegt piekļuvi informācijas nesējam, ir tiesības atteikt piekļuvi saturam, kurš ietilpst tās privātajā sarakstē, ņemot vērā, ka privātās sarakstes neaizskaramība ir garantēta dalībvalsts Konstitūcijā un nepastāv pašā Konstitūcijā paredzēti iemesli ierobežot tiesības uz sarakstes brīvību un konfidencialitāti?

Eiropas Savienības tiesību normas un judikatūra

Līgums par Eiropas Savienību (LES), 4. panta 2. punkts

Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 7. un 52. pants

Paskaidrojumi attiecībā uz Pamattiesību hartu

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1 (2018. gada 11. decembris) par apstākļu nodrošināšanu nolūkā dot dalībvalstu konkurences iestādēm iespēju efektīvāk izpildīt konkurences noteikumus un par iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanu, 32. un 35. apsvērumi, 3. un 6. pants

Spriedums, 2003. gada 11. decembris, *Minoan Lines*/Komisija, T-66/99, EU:T:2003:337, 49. punkts

Spriedums, 2010. gada 26. oktobris, *CNOP* un *CCG*/Komisija, T-23/09, EU:T:2010:452, 40., 41. un 69. punkts

Spriedums, 2012. gada 14. novembris, *Prysmian* un *Prysmian Cavi e Sistemi Energia*/Komisija, T-140/09, nav publicēts, EU:T:2012:597, 62. punkts

Spriedums, 2018. gada 20. jūnijs, *České dráhy*/Komisija, T-325/16, EU:T:2018:368, 165.–170. un 173. punkts

Spriedums, 2020. gada 5. oktobris, *Les Mousquetaires* un *ITM Entreprises*/Komisija, T-255/17, EU:T:2020:460, 32.–36., 39., 40. un 42. punkts

Spriedums, 2023. gada 9. marts, *Les Mousquetaires* un *ITM Entreprises*/Komisija/Komisija, C-682/20 P, EU:C:2023:170, 44. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas un judikatūra

Konstitutsia na Republika Bulgaria [Bulgārijas Republikas Konstitūcija; turpmāk tekstā – “Bulgārijas Konstitūcija”], 5., 34. un 57. pants

Zakon za zashtita na konkurentsia [Likums par konkurences aizsardzību; turpmāk tekstā – “ZZK”], 46., 47., 50., 51., 64., 100. un 102. pants

Administrativnoprotsesualen kodeks [Administratīvā procesa kodekss], 144. pants un turpmākie panti

Konstitutsionen sad [Konstitucionālās tiesas] spriedums, 2006. gada 18. aprīlis, Nr. 4, lieta Nr. 11/2005

Konstitutsionen sad spriedums, 2015. gada 12. marts, Nr. 2, lieta Nr. 8/2014

Konstitutsionen sad spriedums, 1998. gada 10. februāris, Nr. 1, lieta Nr. 17/1997

Konstitutsionen sad spriedums, 2018. gada 29. maijs, Nr. 10, lieta Nr. 4/2017

Varhoven administrativen sad [Augstākās administratīvās tiesas] spriedums, 2000. gada 22. decembris, Nr. 7982, lieta Nr. 3351/2000

Īss pamatlītas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Ar 2022. gada 23. jūnija lēmumu, kas tika pieņemts, pamatojoties uz finanšu ministra paziņojumu, *KZK* uzsāka procedūru, lai konstatētu vairāku uzņēmumu iespējamu pārkāpumu saskaņā ar *ZZK* 15. pantu saistībā ar aizliegtu vienošanos un/vai saskaņotu darbību (karteli), kuras mērķis ir kavēt, ierobežot un izkropļot konkurenci, manipulējot ar publiskā iepirkuma procedūrām.
- 2 Šīs procedūras ietvaros ar kompetentās tiesas atļauju tika veikta inspekcija (*ZZK* 50. panta 1. punkta izpratnē) uzņēmumā “*Ronos*” *OOD*, lai izmeklētu, noskaidrotu un konstatētu *ZZK* 15. pantā minētajam pārkāpumam būtiskos faktus un apstākļus. Tiesas atļauja attiecās uz visām telpām, transportlīdzekļiem un citiem priekšmetiem, ko izmanto inspicētais uzņēmums.
- 3 Inspekcijas laikā inspekcijas vadītāja klātesošajām personām nepārprotami norādīja, ka inspekcijas veicējiem ir tiesības piekļūt visiem informācijas nesējiem un iepazīties ar visu, ko tie uzskata par būtisku saistībā ar inspekcijas priekšmetu. Attiecīgi (plkst. 10.15) tika piešķirta piekļuve portatīvajam datoram, kas piederēja vienai no klātesošajām uzņēmuma vadības amatpersonām (turpmāk tekstā – “uzņēmuma vadītāja”). Portatīvo datoru caurskatīja *KZK* ierēdnis, kas bija inspekcijas grupas loceklis (turpmāk tekstā – “inspekcijas ierēdnis”). Viņš

konstatēja, ka portatīvajā datorā bija instalēta galddatoriem paredzētā lietojumprogramma “Viber”, ko vispārīgi izmanto kā zvanīšanas un ziņojumapmaiņas lietojumprogrammu privātai sarakstei un kas Bulgārijā tiek plaši lietota.

- 4 Uzņēmuma vadītājas portatīvajā datorā instalētā lietojumprogramma “Viber” ir savienota ar viņas personisko un vienīgo mobilo tālruni. Inspekcijas veicējs atvēra attiecīgo lietojumprogrammu, apskatīja to un pēc vestās sarakstes izskatīšanas attiecīgajā laika brīdī (ap plkst. 10.45) veica noteiktu, viņaprāt, inspekcijai būtisku, sarunu un to satura ekrānuzņēmumus. Lietojumprogramma “Viber” ietvēra citas uzņēmuma vadītājas sarunas, kuru ekrānuzņēmumi netika veikti.
- 5 Pārbaudes sākumā visas klātesošās personas (tostarp uzņēmuma vadītāja) tika nepārprotami informētas, ka tās saskaņā ar ZZK 47. pantu nevar atsaukties uz informāciju, kas ir aizsargāta ar likumu; tādējādi netika iegūta uzņēmuma vadītājas piekrišana caurskatīt viņas lietojumprogrammā “Viber” vestās sarakstes saturu. Pēc tam (ap plkst. 15.00) tika konstatēts, ka sarakstes, kura tika vesta lietojumprogrammā “Viber” un kuras ekrānuzņēmumi iepriekš tika veikti, saturs bija gandrīz pilnībā izdzēsts.
- 6 Precīzu sarakstes “Viber” dzēšanas brīdi nevarēja noskaidrot, bet pēc inspekcijas ierēdņa atgādinājuma un pēc tam, kad viņš šo apstākli bija konstatējis, inspekcijas vadītāja izteica brīdinājumu par to, ka “Viber” ziņojumu dzēšanas gadījumā, visticamāk, sekos sankcija par inspekcijas traucēšanu.
- 7 KZK 2022. gada 6. oktobra nolēmumā konstatēja ZZK 46. pantā paredzētā sadarbības pienākuma pārkāpumu, klasificējot sarunu satura (sarakstes) dzēšanu lietojumprogrammā “Viber”, kas bija savienota ar uzņēmuma vadītājas tālruņa numuru, kā kavēšanu pieklūt procedūrai būtiskiem elektroniskajiem un digitālajiem pierādījumiem. Attiecīgi uzņēmumam “Ronos” OOD par izdarīto pārkāpumu tika uzlikts naudas sods 50 000 BGN apmērā, bet divām fiziskām personām, kas bija klāt inspekcijā (pieteicēji MA un TI), par līdzdalību šā pārkāpuma izdarīšanā tika uzlikts naudas sods katrai 500 BGN apmērā. Pamatlietas pamatā ir trīs pieteikumi, ko par attiecīgo KZK nolēmumu iesniedzējtiesā iesniedza “Ronos” OOD, MA un TI.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 8 Lai varētu izvērtēt, vai sarunu satura dzēšana lietojumprogrammā “Viber”, kas bija savienota ar uzņēmuma vadītājas tālruņa numuru, ir uzskatāma par KZK ierēdņu kavēšanu tādu viņu pilnvaru īstenošanā, kas ir paredzētas ZZK 50. panta 2. punktā (proti, inspekcijas laikā pieklūt, caurskatīt un izņemt procedūrai būtiskus elektroniskos un digitālos pierādījumus), iesniedzējtiesai vispirms ir jānoskaidro, vai piekļuve uzņēmuma vadītājas sarakstei lietojumprogrammā “Viber”, kas bija instalēta viņas portatīvajā datorā un savienota ar viņas personisko mobilo tālruni, un šīs sarakstes caurskatīšana bija KZK ierēdņu pilnvaru likumīga īstenošana inspekcijas ietvaros.

- 9 Tā kā attiecīgā lietojumprogramma bija savienota tikai ar uzņēmuma vadītājas vienīgo tālruņa numuru, tajā bija ietverta arī viņas privātā sarakste (sarunas), kas izriet no lietā iesniegtajiem pierādījumiem.
- 10 Saskaņā ar ZZK 46. pantu visām fiziskām un juridiskām personām ir pienākums sadarboties, kad KZK īsteno savas pilnvaras saskaņā ar šo likumu. Saskaņā ar ZZK 47. panta 1. punktu personas, kas saskaņā ar šo likumu tiek lūgtas sadarboties, nevar atsaukties uz komercnoslēpumu, uzņēmējdarbības konfidencialitāti vai jebkādu citu ar likumu aizsargātu noslēpumu, un saskaņā ar ZZK 50. panta 2. punkta 5. apakšpunktu ierēdņiem, kas iecelti ar KZK priekšsēdētāja rīkojumu, inspekciju ietvaros ir pilnvaras saņemt piekļuvi visiem informācijas nesējiem, tostarp serveriem, kas ir pieejami, izmantojot datorsistēmas vai citus līdzekļus, un kas atrodas uzņēmuma telpās, uz kurām attiecas inspekcija.
- 11 Iesniedzējtiesa norāda, ka nepastāv pretruna starp iepriekš minētajiem ZZK noteikumiem un Savienības sekundāro tiesību aktu noteikumiem, it īpaši Direktīvas 2019/1 3. un 6. panta noteikumiem. ZZK noteikumi atbilst arī attiecīgajai Tiesas judikatūrai, kā arī Hartas 7. pantam un attiecīgi Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK) 8. pantam kopsakarā ar Hartas 52. panta 3. punktu.
- 12 Tomēr Bulgārijas Konstitūcijā tās pilsoņiem esot paredzētas spēcīgākas garantijas viņu sarakstes neaizskaramības aizsardzībai nekā Savienības tiesībās. Tādējādi saskaņā ar Hartu un ECPAK valsts iestādes var ierobežot vienu no trim pamattiesībām (privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un sarakstes neaizskaramību), ja tas ir paredzēts likumā un nepieciešams konkrētas sabiedrības intereses aizsardzībai. Bulgārijas Konstitūcijā sarakstes neaizskaramība ir aplūkota atšķirīgi – konstitucionālais likumdevējs tieši Konstitūcijā (34. pants) ir paredzējis, ka pamattiesības uz sarakstes neaizskaramību var ierobežot tikai ar tiesneša atļauju un tikai vienam vienīgam mērķim (pamatam), proti, smagu noziedzīgu nodarījumu atklāšanai vai novēršanai. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan ZZK 15. pantā (vai LESD 101. pantā) paredzētās aizliegtās vienošanās ir vissmagākais konkurences tiesību pārkāpuma veids, tās tomēr nav noziedzīgi nodarījumi Bulgārijas Republikas *Nakazatelen kodeks* [Kriminālkodeksa] izpratnē.
- 13 Iesniedzējtiesa apzinās, ka pamattiesību īstenošana principā var tikt ierobežota, ja tai ir leģitīms mērķis, šo mērķi var sasniegt ar attiecīgo pamattiesību ierobežojumu un attiecīgais regulējums ir vismazāk ierobežojošais līdzeklis leģitīmā mērķa sasniegšanā (konstitucionālās samērīguma prasības klasiskie elementi, nosakot pamattiesību izmantošanas robežas). Iesniedzējtiesa apzinās arī valsts konkurences iestāžu pilnvaru un uzdevumu nozīmīgumu un būtisko mērķi, kas tiek īstenoti ar konkurences aizsardzību iekšējā tirgū. Tā ņem vērā līdzekļus, kuri Savienības tiesībās ir paredzēti sabiedrības interešu un privāto interešu līdzsvarošanai un kuru mērķis ir nodrošināt inspekciju kā konkurences iestāžu funkciju izpildei neaizstājama instrumenta praktisko efektivitāti.

- 14 Tomēr šajā lietā Bulgārijas Konstitūcijā atļautās privāto un sabiedrības tiesisko interešu līdzsvarošanas robežas izriet no piemērojamajām konstitucionālajām normām, un, tā kā pamatlietā piemērojamais likums neatbilst šīm robežām, tas nav saderīgs ar Bulgārijas Konstitūcijas 34. pantu. Regulējums (pat ja noteikts ar likumu), kas ierobežo pamattiesības uz sarakstes neaizskaramību citu iemeslu dēļ, nekā ir minēts Bulgārijas Konstitūcijā, ir ne tikai nepieņemams, bet arī neatbilstīgs konstitūcijai. Tādēļ šāda likumā paredzēta ierobežojuma samērīgumu un piemērotību nevar izvērtēt, proti, to nevar izvērtēt neatkarīgi no tā, kādām sabiedrības, valsts vai citām augsta līmeņa interesēm tam būtu jākalpo.
- 15 Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, iesniedzējtiesa uzskata, ka ZKK noteikumi, kas attiecas uz pamatlietu (proti, ZKK 47. pants un 50. panta 2. punkta 5. apakšpunkts), ir pretrunā Bulgārijas Konstitūcijas 34. panta 2. punktam un tādējādi šajā lietā nav jāpiemēro.
- 16 Tomēr, kā jau norādīts iepriekš, ZKK 47. panta un 50. panta 2. punkta 5. apakšpunkta noteikumi ir saderīgi ar Direktīvas 2019/1 6. pantu, lasot to kopsakarā ar tās 3. pantu, tādējādi iesniedzējtiesa, nepiemērodama iepriekš minētos ZKK noteikumus Bulgārijas Konstitūcijas pārkāpuma dēļ, nepiemērotu arī iepriekš minētos Savienības tiesību aktu noteikumus un tādējādi neizpildītu pienākumu nodrošināt šo noteikumu pilnīgu efektivitāti.
- 17 Valsts tiesai, kurai savas kompetences ietvaros ir jāpiemēro Savienības tiesību aktu noteikumi, ir jāgādā par šo noteikumu pilnīgu efektivitāti, tomēr, ja tā pati nevar nonākt pie Savienības tiesībām atbilstīgas interpretācijas, tai ir jāvēršas Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par attiecīgās Savienības tiesību normas interpretāciju un Tiesai ir jāsniedz visi nepieciešamie interpretācijas norādījumi. Tādēļ iesniedzējtiesas ieskatā ir nepieciešams, lai Tiesa interpretētu iepriekš minētos Savienības tiesību aktu noteikumus, it īpaši ņemot vērā Bulgārijas Konstitūcijā sniegtās spēcīgākās garantijas pilsoņu pamattiesību uz sarakstes brīvību un konfidencialitāti aizsardzībai.
- 18 Šo spēcīgāko garantiju iemesls ir saistīts ar Bulgārijas **nacionālo identitāti** LES 4. panta 2. punkta izpratnē. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda:
- 19 Laikposmā no 1944. gada līdz 1990. gadam viens no valsts varas īstenošanas galvenajiem instrumentiem bija *Darzhavna sigurnost* [Valsts drošības dienests; turpmāk tekstā – “DS”], struktūra, kas apvienoja Bulgārijas Tautas Republikas slepenos dienestus. DS bija atsevišķa apakšvienība, kuras uzdevums bija pārbaudīt saraksti un izmantot operatīvo noklausīšanās tehniku. Precīzi un nepārprotami dati par šīs struktūrvienības veikto pasākumu apjomu netika publiskoti, taču Bulgārijas sabiedrībā ir izveidojusies stingra pārliecība, ka šie pasākumi tika izmantoti plašā mērogā un bez jebkādas kontroles attiecībā uz plašu personu loku. Bulgārijas sabiedrība joprojām ir īpaši jutīga attiecībā uz privātās sarakstes neaizskaramību.
- 20 Tādējādi, pieņemot spēkā esošo Konstitūciju, *Veliko Narodno sabranie* [Lielās Nacionālās asamblejas] locekļi rīkoja nopietnas publiskas un politiskas debates

par tekstu, kas reglamentē sarakstes neaizskaramību. Šajā ziņā tika apspriestas divas versijas: 1) tāda teksta pieņemšana, kas pilnībā atbilst ECPAK 8. pantam, un 2) tāda teksta pieņemšana, kas pilsoņiem nodrošina spēcīgākas garantijas sarakstes neaizskaramībai. Ar pārliecinošu balsu vairākumu tika pieņemts otrais teksta variants, saskaņā ar kuru iemesli ierobežot tiesības uz sarakstes neaizskaramību ir skaidri jānostiprina pašā Konstitūcijā. Prasība šos pamattiesību ierobežojumus reglamentēt vispārējos tiesību aktos tika noraidīta, pamatojot noraidījumu ar to, ka tikai konstitucionālais regulējums spēj nodrošināt, ka tiek izbeigta gadu desmitiem ilgā nosodāmā prakse visu pilsoņu sarakstes pārbaudi paredzēt tādu īpašo likumu atkāpju ietvaros, kuriem bija citi nekā Konstitūcijā minētie mērķi.

- 21 Turklāt iesniedzējtiesa norāda uz Bulgārijas Republikas *Konstitutionsen sad* iedibināto un konsekvento judikatūru, saskaņā ar kuru Bulgārijas Konstitūcijas 34. pantā ir piešķirtas spēcīgākas garantijas sarakstes neaizskaramībai nekā ECPAK 8. pantā un Hartas 7. pantā, jo tajā ir paredzēts stingrāks regulējums attiecībā uz šo tiesību ierobežošanas iemesliem un procedūram. Tomēr šo atšķirību starp ECPAK un Hartu, no vienas puses, un Bulgārijas Konstitūciju, no otras puses, nevajadzētu interpretēt kā pretrunu sarakstes neaizskaramības jomā, bet gan kā šo pamattiesību aizsardzībai labvēlīgāka regulējuma radīšanu. Kā zināms, ECPAK prasības attiecībā uz tiesību proklamēšanu ir jāatzīst par minimālo standartu valsts konstitucionālajā iekārtā un pamattiesību aizsardzībā saskaņā ar vispārējām tiesībām. Tajā pašā laikā, lai nodrošinātu atbilstību Konstitūcijai, konfidencialas sarakstes izpaušanai tomēr ir pilnībā jāatbilst Bulgārijas Konstitūcijas 34. panta 2. punktā paredzētajām prasībām attiecībā uz šo tiesību ierobežošanu.
- 22 Tādējādi dalībvalstu konstitucionālo tiesību un Savienības tiesību attiecību noteikšanai ir būtiska nozīme šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu. Šajā lietā ir jānoskaidro, kādas ir attiecības starp Bulgārijas Konstitūcijā nostiprinātajām pamattiesību garantijām un Savienības tiesību aktu noteikumiem, kas jāpiemēro valsts tiesai. Lai gan iesniedzējtiesai ir jāievēro Savienības tiesību pārkuma pār valsts tiesībām princips, tai tas ir jādara, neietekmējot Bulgārijas Konstitūcijā paredzētās spēcīgākās garantijas (salīdzinājumā ar Savienības tiesību aktiem) pilsoņu pamattiesību uz sarakstes brīvību un konfidencialitāti aizsardzībai.
- 23 Tādējādi, kā uzskata iesniedzējtiesa, uz uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem ir jāatbild apstiprinoši, ņemot vērā to, ka dalībvalstu konstitucionālajās tiesībās ir ietvertas subjektīvas tiesības, kas, lai gan atbilst Hartas 7. pantā un ECPAK 8. pantā garantētajām tiesībām, paredz plašāku aizsardzību un kuru nozīmīgums attiecībā uz dalībvalsts pilsoņiem nosaka šo tiesību būtību kā attiecīgās valsts nacionālās identitātes daļu.